
(НЕОФИЦИЈАЛЕН КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ)

**ЗАКОН
ЗА ИСПЛАТА НА ПЕНЗИИ И ПЕНЗИСКИ НАДОМЕСТОЦИ ОД КАПИТАЛНО
ФИНАНСИРАНО ПЕНЗИСКО ОСИГУРУВАЊЕ**

(„Службен весник на Република Македонија” број 11/2012, 147/2015 и 30/2016)

Дел I

Глава 1

Општи одредби

Член 1

Предмет

Со овој закон се уредува начинот на исплата на пензии од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: втор столб) и пензиски надоместоци од доброволно капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: трет столб).

Член 2

Поими

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. „Член на пензиски фонд“ е лице кое има индивидуална сметка во задолжителен пензиски фонд и нема остварено пензија од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување или има доброволна индивидуална и/или професионална сметка во доброволен пензиски фонд и нема остварено пензиски надоместок од доброволно капитално финансирано пензиско осигурување;

2. „Корисник на пензија“ е лице кое остварило пензија од втор столб или пензиски надоместок од трет столб;

3. „Друштво за осигурување“ е друштво за осигурување кое има дозвола од Агенцијата за супервизија на осигурување за вршење на работи на осигурување во класата осигурување на ануитети и исплатува ануитети за корисници на пензија;

4. „Пензиско друштво“ е друштво за управување со задолжителни пензиски фондови и/или друштво за управување со доброволни пензиски фондови и/или друштво за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови;

5. „Полиса“ е договор за исплата на ануитет склучен меѓу друштво за осигурување и корисник на пензија;

6. „Ануитет“ е вид на исплата на пензија или пензиски надоместок кој се исплатува месечно од друштво за осигурување на корисникот на пензија или од него определен корисник;

7. „Доживотен ануитет“ е вид на ануитет со кој друштвото за осигурување му гарантира на корисникот на пензија доживотна, месечна исплата на пензија или пензиски надоместок, без разлика на неговата реална долговечност;

8. „Привремен ануитет“ е вид на ануитет со кој друштвото за осигурување му гарантира на корисникот на пензија исплата на пензија или пензиски надоместок за однапред дефиниран број на периоди;

9. „Поединечен ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува само на еден корисник на пензија;

10. „Заеднички ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува на корисникот на пензија, а по неговата смрт на од него определен корисник;

11. „Непосреден ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување започнува да го исплатува не подоцна од месецот кој следи по месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

12. „Одложен ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување започнува да го исплатува во месецот кој следи по месецот во кој завршува периодот на одложување. Периодот на одложување се мери во месеци и започнува во месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

13. „Ануитет со гарантиран период“ е вид на ануитет кој има однапред дефиниран период на месеци во кои задолжително ќе се исплатува без разлика дали корисникот на пензија е жив. Ако корисникот на пензија почине, друштвото за осигурување го исплатува ануитетот на определениот корисник до крајот на гарантираниот период. Висината на ануитетот кој го прима определениот корисник е еднаква на висината на ануитетот кој го примал корисникот на пензија. Друштвото за осигурување започнува да го исплатува ануитетот не подоцна од месецот кој следи по месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

14. „Ануитет без гарантиран период“ е вид на ануитет кој нема однапред дефиниран период на месеци во кои се исплатува задолжително и се исплатува додека корисникот на пензија е жив. Друштвото за осигурување започнува да го исплатува ануитетот не подоцна од месецот кој следи по месецот во кој премијата е пренесена од страна на пензиското друштво во друштвото за осигурување;

15. „Фиксен ануитет“ е вид на ануитет кој се исплатува месечно во фиксен износ изразен во денари или во евра со денарска противвредност;

16. „Фиксен ануитет усогласен со трошоци за живот“ е вид на ануитет усогласен со движењето на трошоците за живот и се исплатува месечно во денари или во евра со денарска противвредност;

17. „Фиксен ануитет со учество во добивката“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува месечно и кој вклучува минимално гарантирано плаќање и процент од остварената добика на друштвото на осигурување;

18. „Варијабилниот ануитет“ е вид на ануитет кој друштвото за осигурување го исплатува месечно со променлива висина на ануитетот во зависност од пазарната вредност на средствата на инвестицискиот фонд. Ануитетот се изразува во единици или удели на инвестициски фонд, а висината на пензијата се определува како резултат од бројот на единици (удели) и пазарната вредност на единицата (уделот);

19. „Програмирани повлекувања“ е вид на исплата на пензија или пензиски надоместок кои месечно ги исплатува пензиското друштво до крајот на животот. или додека има средства на сметката на членот на пензискиот фонд. Висината на програмираните повлекувања прв пат се пресметува во моментот на остварувањето на пензијата или пензискиот надоместок и повторно се пресметува на секои 12 месеци од пензиското друштво. Исплатата на програмираните повлекувања се прекинува со искористувањето на средствата на индивидуалната, доброволната индивидуална или професионалната сметка на корисникот на пензија. Доколку корисникот на пензија почине, преостаните средства се наследуваат согласно со закон;

20. „Привремени програмирани повлекувања во комбинација со одложен доживотен ануитет“ е вид на исплата на пензија или пензиски надоместок кој започнува со исплата на програмирани повлекувања во тек на однапред определен број години и продолжува со одложен доживотен ануитет. Периодот на одложување на исплата на средствата за ануитет е еднаков на периодот на исплата на привремените програмирани повлекувања и се изразува како цел број на години или број делив со 12 месеци. Изборот на привремени програмирани повлекувања и одложен ануитет се прави во исто време;

21. „Еднократна исплата“ е еднократно повлекување на сите средства од доброволна индивидуална или професионална сметка на член на пензиски фонд и

22. „Повеќекратна исплата“ е повлекување на средствата од доброволна индивидуална или професионална сметка на член на пензиски фонд на неколку еднакви или различни рати во еднакви или различни периоди, се додека средствата на сметката не се потрошат. Со последната рата се исплатуваат сите средства од сметката. При определувањето на износите, бројот и периодите на исплатите не се користат таблици на смртност.

Дел II

Пензии од задолжително капитално финансирано пензиско осигурување

Глава 2

Исплати на пензии од втор столб

Член 3

Видови на исплати на пензии од втор столб

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва пензијата од втор столб ја исплатуваат само со користење на еден од следниве видови исплати, по избор на членот на пензиски фонд:

а) доживотен непосреден ануитет;

б) програмирани повлекувања и
в) привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет.

(2) Ануитетот од ставот (1) точки а) и в) на овој член може да биде фиксиран усогласен со трошоците за живот или со учество во добивката. Во зависност од периодот на исплата ануитетот може да биде гарантиран или негарантиран.

Член 4

Промена на видот на исплата на пензијата

(1) Полисата за ануитет е нераскинлив договор. Друштво за осигурување не смее да ја раскине полисата за ануитет, ниту во случај на согласност од корисникот на пензија.

(2) Корисникот на пензија може да ги замени доживотните програмирани повлекувања обезбедени од едно пензиско друштво со користење на преостанатите расположливи средства од индивидуалната сметка за купување доживотни програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, купување доживотен ануитет од друштво за осигурување или со купување на привремени програмирани повлекувања комбинирани со доживотен одложен ануитет.

(3) Доколку корисникот на пензија одбрал привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет може во секој момент да ги замени привремените програмирани повлекувања обезбедени од едно пензиско друштво со користење на преостанатите расположливи средства од индивидуалната сметка за купување на привремени програмирани повлекувања од друго пензиско друштво за преостанатиот период. Полисата за одложениот ануитет не може да се раскине.

(4) Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: МАПАС) го пропишува начинот на промена на програмирани повлекувања и промената во друг вид на исплата на пензијата.

Глава 3

Правила за ануитети

Член 5

Гарантиран ануитет

(1) Доколку ануитетот е гарантиран, корисникот на пензија во полисата за ануитет определува корисник кој во случај на негова смрт ќе го користи ануитетот до крајот на гарантираниот период.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, корисникот на пензија во полисата за ануитет може да определи повеќе корисници и редослед на користење во случај на смрт, кои ќе го користат ануитетот до крајот на гарантираниот период.

(3) Гарантираниот период за ануитет е со времетраење од најмногу 240 месеци.

Член 6

Фиксен ануитет усогласен со трошоците за живот

(1) Друштвото за осигурување е должно да врши периодично усогласување на висината на пензијата преку фиксен ануитет усогласен со трошоците за живот на еден од следниве два начина:

а) според порастот на индексот на трошоците за живот во претходното полугодие во однос на полугодие кое му претходи во Република Македонија, на 1 јануари и 1 јули секоја година или

б) фиксно номинално усогласување, најмалку на 1 јануари и на 1 јули секоја година. Процентот на усогласување се определува на датумот на купување на полисата за ануитет и е непроменлив во текот на траењето на полисата. На крајот на секоја година, Агенцијата за супервизија на осигурување (во натамошниот текст: АСО) по претходна согласност на МАПАС, го определува минималниот процент на номинално усогласување за фиксните ануитети кои ќе се продаваат во текот на наредната календарска година. Минималниот процент на номинално усогласување се применува за сите полиси за овој вид на ануитети кои ќе се продаваат во текот на наредната година, на годишно ниво не може да биде помал од 1% ниту поголем од 3%. Друштвата за осигурување можат да понудат повисок процент на номинално усогласување, но не можат да понудат процент кој е понизок од минималниот процент определен од АСО за секоја календарска година.

(2) АСО по претходна согласност на МАПАС го пропишува начинот на усогласувањето со трошоците за живот за пензиите од втор столб кои се исплатуваат преку ануитети на крајот на секоја година. Минималниот процент на номинално усогласување за полисите со фиксно номинално усогласување кои ќе се продаваат во наредната календарска година, се објавуваат на веб страницата на АСО.

Член 7

Субјекти преку кои може да се продаваат ануитети

(1) Полисите за ануитети за втор столб ги продаваат друштвата за осигурување. Друштвата за осигурување полисите за ануитети ги продаваат преку застапник во осигурувањето, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво кое е основано и работи согласно со Законот за супервизија на осигурување.

(2) Друштвото за осигурување, застапник во осигурувањето, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво при продажба на ануитети не смее да нуди попусти, поврати на парични средства или други поволности на член на пензиски фонд.

Член 8

Провизија за продажба на ануитети

(1) Субјектите од членот 7 од овој закон за продажба на ануитети ги наплатува своите услуги во вид на плата или провизија и не смее да ги наплатуваат од корисникот на пензија или член на пензиски фонд.

(2) Највисокиот износ на провизија за продажба на ануитет за втор столб кој може да се наплати од друштво за осигурување изнесува 2,5% од премијата.

Член 9

Определување износ на ануитети

(1) Друштвото за осигурување го определува износот на ануитетите, одлучува за таблиците на смртност, за претпоставките за каматна стапка, за трошоците за управување и други претпоставки кои се користат при определување на висината на понудената пензија.

(2) При определувањето на износот на одложен ануитет во комбинација со привремени програмирани повлекувања, друштвото за осигурување е должно да го определи износот на начин што дел од акумулираните средства на индивидуалната сметка на членот на пензискиот фонд ќе биде пренесен во друштвото за осигурување, а другиот дел останува во пензискиот фонд за да се финансира исплатата на привремените програмирани

повлекувања. При определување на делот кој ќе се користи за одложен ануитет друштвото за осигурување го зема предвид релативниот сооднос меѓу пензијата преку привремените програмирани повлекувања и пензијата преку одложениот ануитет, како и времетраењето на периодот на одложување, дефиниран од корисникот на пензија. Во понудата на износот за ануитет, покрај висината на пензијата преку привремените програмирани повлекувања и висината на пензијата преку одложен ануитет, друштвото за осигурување го наведува износот на акумулираните средства на индивидуалната сметка на членот кој останува во пензискиот фонд и износот кој се пренесува во друштвото за осигурување. Апсолутните износи на така определената пензија преку привремените програмирани повлекувања и пензија преку одложен ануитет треба да одговараат на релативниот сооднос на пензијата преку привремените програмирани повлекувања и пензијата преку одложен ануитет.

Член 10

Надоместоци при исплата на ануитети

Друштвото за осигурување не смее да наплатува надоместоци при исплатата на ануитети од втор столб, освен трансакциски трошоци.

Член 11

Определување на висината на пензија преку фиксен ануитет со учество во добивката

(1) Друштвото за осигурување е должно при пресметка на висината на пензија преку фиксен ануитет со учество во добивката да користи симулации и проекции со дозволени параметри и претпоставки.

(2) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува дозволените параметри во врска со процентот на учеството во добивката и приносот кои друштвата за осигурување и нивните посредници можат да ги користат во материјалите за маркетинг, симулациите и проекциите за висината на пензијата која во иднина ќе се исплатува преку фиксен ануитет со учество во добивката.

(3) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува претпоставките кои треба да се користат и да се наведат од страна на друштвата за осигурување, особено претпоставките во врска со приносот на инвестираните средства користени во неколку „сценарија“ и тоа: „базично“, „оптимистичко“ и „песимистичко“. Приносот за „базичното сценарио“ се определува врз основа на перформансите на портфолио од средства со сличен состав на портфолиото кое се нуди согласно со полисата за фиксен ануитет со учество во добивката остварени најмалку во текот на десет последни години. Во симулациите и проекциите покрај просечниот принос треба да се наведе и варијабилноста на приносот и последиците од таквата варијабилност на висината на пензијата со тоа што во „оптимистичкото“ сценарио ќе се користи претпоставка за принос повисок од приносот користен во „базичното“ сценарио, а во „песимистичкото“ сценарио ќе се користи претпоставка за принос понизок од приносот користен во „базичното“ сценарио.

(4) Друштвото за осигурување е должно при пресметка на фиксен ануитет со учество во добивката во пензиските симулации и проекции да вклучи трошоци за работењето на друштвото за осигурување и да ги наведе во полисата. Висината на пензија која му се нуди на корисникот на пензија се прикажува во нето износ претходно намален за трошоците.

Член 12

Промена на износот на пензискиот ануитет поради промена на износот на средствата на индивидуалната сметка

(1) Доколку износот на средствата од индивидуалната сметка кои се пренесуваат од пензиското друштво во друштвото за осигурување избрано од членот се разликува од износот на пензискиот ануитет за кој друштвата за осигурување претходно доставиле понуди, друштвото за осигурување избрано од членот е должно пропорционално да го усогласи износот на ануитетот кој ќе се исплатува од наведената понуда. Доколку износот кој се пренесува е поголем од износот наведен во понудата, ануитетот пропорционално се зголемува, а доколку пренесениот износ е помал од износот наведен во понудата, ануитетот пропорционално се намалува.

(2) Друштвото за осигурување води евиденција за податоците користени за пропорционалното усогласување, на начин пропишан од АСО.

Член 13

Посебни права за корисниците на пензија од втор столб во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување

(1) Одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето кои се однесуваат на стечај и ликвидација на друштво за осигурување соодветно се применуваат и во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување кое обезбедува пензија од втор столб.

(2) Побарувањата на корисниците на пензија од втор столб и од нив определени лица имаат право на првенство на намирување во однос на останатите доверители на друштвото за осигурување.

Глава 4

Правила во врска со програмираните повлекувања

Член 14

Видови на програмирани повлекувања

(1) Пензиското друштво може да ги нуди следниве видови на програмирани повлекувања:

- а) доживотни програмирани повлекувања кои можат да бидат самостоен производ и
- б) привремени програмирани повлекувања кои можат да бидат само во комбинација со доживотен одложен ануитет од друштво за осигурување.

(2) Пензиското друштво го исплатува вкупниот износ кој преостанува на индивидуалната сметка по смртта на корисник на пензија со програмирани повлекувања, како наследство, согласно со закон.

(3) Доколку на крајот на привремениот период за исплата на програмираното повлекување, на индивидуалната сметка на корисникот на пензија сè уште има средства, тие се исплатуваат на корисникот на пензија како последна исплата од привремените програмирани повлекувања. Доколку средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија се потрошат пред истекот на периодот на повлекување, прекинува исплатата на привремени програмирани повлекувања.

Член 15

Друштва за исплата на програмирани повлекувања

(1) Пензиски друштва основани согласно со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување можат да нудат програмирани повлекувања.

(2) Пензиското друштво е должно да определи лице за пресметка и исплата на пензии преку програмирани повлекувања. Пресметка на пензиите преку програмирани повлекувања може да врши лице кое има дозвола како овластен актуар.

(3) На лицето од ставот (2) на овој член одобрение дава МАПАС.

Член 16

Пресметка и повторна пресметка на пензии преку програмирани повлекувања

(1) Висината на исплатата на доживотните програмирани повлекувања прв пат се пресметува на денот на остварување на правото на пензија од втор столб, а потоа повторно се пресметува на секои 12 месеци од пензиското друштво.

(2) При првата пресметка на програмираните повлекувања пензиското друштво е должно да ги користи следниве параметри: вкупниот износ на средствата на индивидуалната сметка, ануитетен фактор за поединечна пензија, возраст на корисникот на пензија и пазарната стапка на принос.

(3) При повторната пресметка на програмираните повлекувања пензиското друштво е должно да ги користи следниве параметри: новиот износ на средствата на индивидуалната сметка, новиот ануитетен фактор за поединечна пензија, новата возраст на корисникот на пензија и новите услови за пазарна стапка на принос.

(4) Пензиското друштво е должно да користи формула за пресметка на месечната пензија преку доживотно програмирани повлекувања за месецот t , која се исплатува во текот на следните 12 месеци и се заснова на делење на вкупниот износ на средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија со фактор кој го претставува потребниот капитал за единица пензија и овој износ се дели со 12, на следниов начин:

$$\text{Пензија} = \frac{\text{Вкупен износ}}{\text{Единица} \cdot t} / 12$$

каде што:

$$\text{Вкупен износ} = \text{вкупен износ на средства на индивидуалната сметка на корисникот на}$$

пензија во месецот t

$$\text{Единица} = \text{потребен капитал за единица пензија во месецот } t$$

$$\text{Пензија} = \text{месечна пензија која се исплатува од месецот } t \text{ до месецот } t + 11$$

(5) Формулата која ја користи пензиското друштво за пресметка на потребниот капитал за единица пензија, преку доживотно програмирани повлекувања ($\text{Единица} \cdot t$) е еднаква на актуарскиот ануитетен фактор за обичен ануитет:

$$a_x = \sum_{t=1}^{w-x} E_x = \sum_{t=1}^{w-x} \frac{D^{x+t}}{D_x} = \frac{1}{D_x} * \sum_{t=1}^{w-x} D_{x+t}$$

(6) Ануитетниот фактор за обичен ануитет вклучува мерка на веројатност корисникот на пензија навистина да ја доживее секоја идна година до крајот на таблицата на смртност и долгорочна реална стапка на принос.

(7) Формулата која ја користи пензиското друштво за пресметка на пензија преку привремени програмирани повлекувања за месецот t , која ќе се исплатува во текот на следните 12 месеци, се заснова на делење на нето износот на средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија по намалувањето на делот од износот на средства за финансирање на доживотниот одложен ануитет, со фактор кој го претставува потребниот капитал за единица пензија и делење на овој износ со 12 на следниов начин:

$$a_{\overline{t}|i} = \frac{\text{Нето износ}}{\text{Единица}_t / 12}$$

каде што:

$$\frac{\text{Нето износ}}{t} = \text{нето износ на средства на индивидуалната сметка на корисникот на}$$

пензија во месецот t по намалување на премијата за финансирање на доживотниот одложен ануитет

$\text{Единица}_t =$ потребен капитал за единица пензија во месецот t

$\text{Пензија}_t =$ месечна пензија која ќе се исплатува од месецот t до месецот t

(8) Формулата која ја користи пензиското друштво за потребниот капитал за единица пензија, преку привремени програмирани повлекувања (Единица_t) е еднаква на актуарскиот ануитетен фактор за обичен привремен ануитет кој се добива во текот на следните n години, каде што n е преостанатиот период на одложување изразен во број на години:

$$a_{x:n} = \frac{N_x - N_{x+n}}{D_x}$$

каде што:

$$N_x = \sum_{i=0}^{n-1} \frac{v^i}{i+1}$$

(9) Ануитетниот фактор за обичен привремен ануитет вклучува мерка на веројатност корисникот на пензија навистина да ја доживее секоја година од привремениот период и среднорочна реална стапка на принос.

(10) Пензиското друштво за определување на пензијата преку доживотно програмирани повлекувања и преку привремени програмирани повлекувања во текот на следните 12 месеци е должно да ги користи пропишаните стапки од ставот (9) на овој член.

Член 17

Надоместоци кои се наплатуваат за програмирани повлекувања

(1) Пензиските друштва наплатуваат надоместоци од корисниците на пензија со програмирани повлекувања од втор столб согласно со членот 98 став (1) точка б) од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

(2) Пензиските друштва може да наплатуваат трансакциски трошоци за исплата на пензиите преку програмирани повлекувања.

Член 18

Инвестирање на средствата кои се чуваат за програмирани повлекувања

Пензиските друштва ги инвестираат средствата кои ги управуваат за видовите на програмирани повлекувања од втор столб согласно со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

Член 19
Гаранции

Доколку средствата на задолжителниот пензиски фонд се намалат како резултат на кривично дело измама, кражба или проневера од Буџетот на Република Македонија се уплатуваат средства во задолжителниот пензиски фонд од кој се исплатува пензија во вид на програмирани повлекувања, во постапка утврдена со Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување.

Глава 5
Комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотен одложен ануитет

Член 20
Комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотен одложен ануитет и поделба на средства

(1) Корисникот на пензија може да ги искористи акумулираните средства на индивидуалната сметка за стекнување на два вида на исплата на пензија во комбинација привремени програмирани повлекувања кои ги нуди пензиско друштво и доживотен одложен ануитет кој го нуди друштво за осигурување.

(2) Корисникот на пензија треба да го определи периодот на привремени програмирани повлекувања, кој треба да биде усогласен со периодот на одложување на доживотниот одложен ануитет и да биде цел број на години или број делив со 12 месеци.

(3) Корисникот на пензија треба да го определи почетниот сооднос меѓу пензијата преку привремени програмирани повлекувања и пензијата преку доживотен одложен ануитет, при што овој сооднос не може да биде поголем од 1,5/1 и не може да биде помал од 0,65/1 за секој корисник на пензија кој има право на најнизок износ на пензија.

(4) Висината на пензијата преку привремени програмирани повлекувања и пензијата од прв столб мора да биде еднаков или поголем од најнискиот износ на пензија утврден со закон.

(5) Пензиското друштво е должно да врши проверка дали збирот на пензијата утврдена преку привремени програмирани повлекувања и пензијата од прв столб е еднаков или поголем од најнискиот износ на пензија утврден со закон. Доколку овие услови не се исполнети, пензиското друштво нема да прифати привремени програмирани повлекувања во комбинација со одложен ануитет и членот мора да направи друг избор или да започне нова постапка на котации за пензија од втор столб.

(6) Поделбата на средствата меѓу износот на пензија преку привремени програмирани повлекувања и износот на пензија преку одложен ануитет се определува преку котацијата за ануитети од страна на друштво за осигурување, земајќи ги предвид вкупниот износ на средства на индивидуалната сметка, времетраењето на периодот на одложување и релативните нивоа на двете пензии. Друштвата за осигурување кои вршат котација за привремени програмирани повлекувања во комбинација со одложен ануитет даваат одделни понуди за секое пензиско друштво од кое може да се обезбедат привремени програмирани повлекувања.

Глава 6

Заеднички одредби за ануитети и програмирани повлекувања

Член 21

Поединечни пензии

(1) Пензија од втор столб преку доживотни програмирани повлекувања, преку доживотни ануитети и преку комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотни одложени ануитети може да се определува само за едно лице кое е корисник на пензија.

(2) По искучок од ставот (1) на овој член кога корисникот на пензија ќе избере гарантиран ануитет, определува повеќе корисници и редослед на користење во случај на смрт, кои го користат ануитетот до крајот на гарантираниот период.

Член 22

Таблицы на смртност и каматни стапки за пензии од втор столб

(1) Минималните стандарди и правилата за определување на таблицы на смртност ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва, имајќи ги предвид:

а) специфичноста на популацијата составена од пензионери кои земаат пензија преку ануитет и нивните корисници и

б) подобрувањето на долговечноста.

(2) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за пресметка на технички резерви, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да користи таблицы на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од АСО.

(3) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за таблиците на смртност, а пензиското друштво е должно за пресметување на ануитетниот фактор за пензии од втор столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања, да користи таблицы на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од МАПАС.

(4) Друштвата за осигурување и пензиските друштва водат евиденција и статистички податоци за фактичката смртност на корисниците на пензија и се должни статистичките податоци да ги доставуваат до АСО и МАПАС во период и форма пропишани од АСО и МАПАС.

(5) Минималните стандарди и правилата за определување на каматните стапки ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва, имајќи ги предвид:

а) каматната стапка која се користи за пресметка на резервите, односно ануитетниот фактор која не може да биде поголема од преовладувачката пазарна реална стапка на принос на долгорочните должнички хартии од вредност и

б) долгорочните и среднорочните реални стапки на принос се засноваат на преовладувачките номинални пазарни стапки на принос за долгорочните и среднорочните должнички инструменти намалени за процената на стапката на трошоците за живот за истите периоди и на процена на идните преовладувачки пазарни стапки за долгорочните и среднорочните безризични должнички хартии од вредност, застапени во портфолијата на пензиските фондови и осигурителните друштва.

(6) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од АСО.

(7) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а пензиското друштво е должно за пресметка на ануитетниот фактор за пензии од втор столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од МАПАС.

Глава 7

Центар за електронски систем за котација

Член 23

Формирање на Центар за електронски систем за котација

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва кои исплатуваат пензии од втор и трет столб со договор основаат Центар за електронски систем за котација (во натамошниот текст: Центарот за котација).

(2) Секое идно друштво за осигурување и пензиско друштво кое ќе исплатува пензии од втор и трет столб станува основач на Центарот за котација.

(3) Центарот за котација од ставот (1) на овој член се основа како непрофитен субјект и стекнува својство на правно лице со уписот во Централниот регистар на Република Македонија.

(4) Со Центарот за котација управува управител. Управителот го избираат друштвата основачи од ставот (1) на овој член.

(5) Центарот за котација донесува Статут на кој согласност дава МАПАС.

(6) МАПАС врши контрола на работењето на Центарот за котација.

(7) Начинот на вршење на контролата од ставот (6) на овој член го пропишува МАПАС.

Член 24

Работи на Центарот за котација

Центарот за котација ги врши следниве работи:

а) воспоставува и одржува софтвер за електронско поврзување на сите друштва за осигурување и пензиски друштва кои се основачи на Центарот за котација;

б) прима и евидентира барања за котација доставени по електронски пат од пензиските друштва;

в) прима и евидентира понуди за ануитети и програмирани повлекувања доставени од друштва за осигурување и пензиски друштва;

г) доставува збирни табели со сите добиени понуди за членот кој има доставено барање за котација;

д) врши работи кои се од заеднички интерес на друштвата за осигурување и пензиските друштва;

ѓ) донесува кодекс на однесување на друштвата за осигурување и пензиските друштва во процесот на котација;

е) соработува со МАПАС и АСО за прашања од областа на остварувањето на пензии од втор столб и пензиски надоместоци од трет столб и

ж) врши и други работи согласно со овој закон.

Член 25

Финансирање на Центарот за котација

(1) Средствата за вршење на работите на Центарот за котација ги обезбедуваат друштвата основачи од членот 23 став (1) од овој закон врз пропорционална основа.

(2) Центарот за котација не смее да наплатува надоместоци од членовите на пензиските фондови или корисниците на пензија или пензиски надоместок од втор и трет столб.

(3) Центарот за котација изготвува годишен план за работа и годишен финансиски план и ги доставува до МАПАС најдоцна до 31 декември во тековната година за наредната година.

Член 26

Деловни книги и извештаи на Центарот за котација

(1) Центарот за котација води трговски книги и изготвува годишни извештаи, и сметководствени документи, согласно со Законот за сметководство за непрофитни организации.

(2) Центарот за котација изготвува годишна сметка и годишен извештај за деловната година и ги доставува до 31 март во тековната година за изминатата година.

Член 27

Договор за основање на Центарот за котација

Со договорот за основање на Центарот за котација се утврдуваат:

- а) работите кои ги врши;
- б) начинот на финансирањето;
- в) организацијата;
- г) управувањето и одлучувањето;
- д) општите акти на Центарот за котација;
- ѓ) начинот на прием на нови друштва соосновачи;
- е) истапувањето и исклучувањето на друштвата основачи и
- ж) други прашања во врска со работата на Центарот за котација.

Глава 8

Начин и постапка на остварување право на старосна пензија од втор столб

Член 28

Започнување на постапка за остварување право на старосна пензија

(1) Постапката за остварување право на пензија од вториот столб започнува со поднесување на барање на членот на пензискиот фонд за остварување право на старосна пензија до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија (во натамошниот текст: Фондот на ПИОМ).

(2) По спроведената постапка Фондот на ПИОМ доставува копија од донесеното решение со кое се признава или не се признава право на старосна пензија до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што членува подносителот на барањето.

(3) Доколку по второстепена постапка по решение или судска постапка, се донесе друго решение за право на старосна пензија Фондот на ПИОМ повторно е должен да достави копија од одлуката до пензиското друштво од ставот (2) на овој член, во рок од три дена од денот на приемот на одлуката.

Член 29

Задолжително учество на членови на пензиски фонд

(1) Центарот за котација е задолжителен за секој член на пензиски фонд при првиот избор на еден од видовите на исплата на пензија и при промена на видот на исплата на пензија.

(2) Член на пензиски фонд кој има индивидуална сметка во пензиски фонд поднесува барање до пензиското друштво кое во негово име започнува со котација во Центарот за котација. Во барањето членот на пензискиот фонд определува кои видови на исплати на пензија сака да бидат вклучени во котацијата.

(3) Во рок од пет дена од приемот на барањето од ставот (2) на овој член, пензиското друштво е должно да поднесе барање за котација во Центарот за котација со идентификациски број на котацијата и следниве податоци: износот на средства на индивидуалната сметка, полот и датумот на раѓање на членот на пензискиот фонд и видовите на исплата на пензија.

(4) Членот на пензиски фонд кој се определил за комбинација на привремени програмирани повлекувања и доживотен одложен ануитет го дефинира и периодот на одложување и соодносот меѓу овие два вида на пензии. Членот на пензиски фонд може да побара неколку различни вида на ануитети да бидат котирали од страна на друштвата за осигурување.

Член 30

Котации за пензии од страна на друштвата за осигурување и пензиските друштва

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва се должни во рок од пет дена од внесувањето на барањето за котација во Центарот за котација да ги презентираат своите понуди.

(2) Понудите за доживотни ануитети и за привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет ги презентираат друштвата за осигурување, а понудите за привремени програмирани повлекувања ги презентираат пензиските друштва. Друштвата за осигурување кои даваат понуди за привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет даваат одделни понуди за секое пензиско друштво.

(3) Сите понуди направени од друштвата за осигурување и пензиските друштва ја прикажуваат почетната пензија на секој понуден вид на исплата на пензија и проектираната пензија која ќе се исплатува по десет и по 20 години. За програмираните повлекувања се обезбедуваат и проекции на износите на индивидуалната сметка на крајот на периодот од десет и 20 години. Почетната пензија и проектираните пензии и износи на индивидуалната сметка за програмираните повлекувања по десет и 20 години се изразуваат во денари со константна куповна моќ, усогласени до сегашната куповна моќ на денарот.

(4) Проектираните пензии и износи на индивидуалната сметка на крајот на периодот од десет и 20 години се пресметуваат со следниве претпоставки: формулата за програмирани повлекувања соодветно се применува на секои 12 месеци, фондот заработува реална стапка на принос која се користи во пресметката на првата пензија, тековните надоместоци кои ги наплатува секое пензиско друштво ќе се наплатуваат и во иднина и корисникот на пензија ќе го доживее крајот на секоја проектирана година.

(5) МАПАС го пропишува начинот на вршење на проекции на пензиите и износите на индивидуалната сметка на крајот на периодот од десет и 20 години за програмирани повлекувања.

(6) АСО го пропишува начинот на вршење на проекции на пензиите преку ануитети за периодот по десет и 20 години, според правила и претпоставки кои се соодветни со пристапот за проектирање на пензиите преку програмирани повлекувања и износите на сметките.

(7) По завршување на периодот за котација, Центарот за котација доставува до пензиското друштво збирна табела со сите добиени понуди за членот на пензискиот фонд.

(8) МАПАС поблиску ги уредува начинот на кој понудите се презентираат на членот на пензискиот фонд и начинот на кој проектираните идни пензии се изразени во сегашна куповна моќ на денарот во времето на котација на пензијата.

Член 31

Доброволни котации од страна на друштвата за осигурување

(1) Друштвото за осигурување доколку сака да презентира понуда, по барање на член на пензиски фонд, може да презентира понуда за еден или повеќе видови на исплати на пензија за кои членот поднел барање. Понудите имаат важност 30 дена од денот на презентирањето на понудата. По истекот на периодот од 30 дена, друштвото за осигурување може да одбие склучување на полиса за ануитет со членот.

(2) Друштвото за осигурување е должно да презентира понуда преку Центарот за котација заради склучување полиса за ануитет.

Член 32

Договарање меѓу член на пензиски фонд и друштва осигурување и пензиски друштва за видот на исплата на пензијата

(1) Пензиското друштво, по добивање на збирната табела од Центарот за котација, го известува членот на пензискиот фонд дека се добиени понуди од друштво за осигурување и/или пензиско друштво. По барање на членот пензиското друштво е должно да достави збирна табела со сите добиени понуди заверена и потпишана од страна на друштвото. Збирната табела го содржи идентификациски бројот на котација од барањето од членот 29 став (3) од овој закон.

(2) Членот на пензискиот фонд може во периодот од 30 дена на важност на понудите, да одбере понуда наведена во збираната табела од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензија од втор столб преку програмирано повлекување склучува договор со пензиско друштво чија понуда ја прифатил.

(4) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензија од втор столб преку ануитет потпишува полиса за ануитет со друштво за осигурување чија понуда ја прифатил.

(5) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензија од втор столб како комбинација од програмирани повлекувања и доживотен одложен ануитет склучува договор со пензиско друштво и потпишува полиса за ануитет со друштво за осигурување чии понуди ги прифатил.

(6) Друштво за осигурување и пензиско друштво не смее да одбие да склучи договор или полиса за ануитет со член кој ја одбрал неговата понуда.

(7) Членот на пензискиот фонд доставува копии од договорот со пензиско друштво и/или полисата за ануитет до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој е член.

Член 33

Право на повторување на процесот на котација на член на пензиски фонд

(1) Членот на пензиски фонд не е должен да избере понуда добиена преку Центарот за котација или понуда добиена во текот на преговорите со друштво за осигурување.

(2) Доколку членот на пензискиот фонд не направи избор кај пензиско друштво кое управува со тој фонд, ќе се смета дека не избрал вид на исплата на пензија од втор столб во кој случај се применува членот 35 од овој закон.

(3) Членот на пензиски фонд може да бара котација преку Центарот за котација во неограничен број пати.

Член 34

Остварување право на пензија само од втор столб

(1) Членот на пензиски фонд кој не остварил право на старосна пензија во Фондот на ПИОМ, поради неисполнување на законските услови, барањето за остварување право на пензија само од втор столб го поднесува до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој е член.

(2) Барањето за остварување право на пензија само од вториот столб се поднесува по наполнување на 65 години живот. Членот на пензиски фонд од ставот (1) на овој член кон барањето од ставот (1) на овој член приложува изјава заверена на нотар дека се откажува од правото на пензија од прв столб и правото на најнизок износ на пензија. Членот на пензиски фонд може да избере меѓу:

а) еднократна исплата на средствата од втор столб од неговата индивидуална сметка или

б) остварување на пензија само од средствата од втор столб, доколку пензијата е поголема или еднаква на 40% од најнискиот износ на пензија на денот на остварувањето право на пензија од втор столб.

(3) Во рок од три дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд на кој барателот е член доставува барање до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија да достави потврда дека членот на пензискиот фонд нема остварено право на пензија поради не исполнување на условите по однос на должината на пензискиот стаж.

(4) Овластеното службено лице од Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија е должно да ја достави потврдата од ставот (3) на овој член во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

Член 35

Одложување на остварувањето пензија од втор столб

(1) Корисник на пензија од прв столб може да одложи остварување пензија од втор столб најмногу до три години од денот на стекнувањето на правото на старосна пензија од прв столб. По истекот на овој период, треба да избере еден од пропишаните видови на исплата на пензија од втор столб.

(2) Доколку по истекот на три години корисникот на пензија од прв столб не избере еден од пропишаните видови на исплата на пензија, станува корисник на пензија од втор столб преку доживотни програмирани повлекувања од пензискиот фонд каде што тој има индивидуална сметка и пензиското друштво започнува со исплата на пензијата.

(3) Доколку корисникот на пензија од втор столб не го извести пензиско друштво од ставот (2) на овој член за трансакциската сметка за пренос на средствата за пензија, пензиското друштво програмираните повлекувања ги исплаќа на трансакциската сметка

~~на која Фондот на ПИОМ врши исплата на пензија од прв столб. Фондот на ПИОМ доставува податоци за адресата и трансакциската сметка на корисникот на пензија од втор столб, по барање на пензиското друштво.~~

(4) Доколку Фондот на ПИОМ не врши исплата на пензија од прв столб, пензиското друштво не врши исплата на програмираните повлекувања и ги чува средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија од втор столб.

(5) Корисникот на пензија има право да избере еден од пропишаните видови на исплата на пензија и откако пензиското друштво започнало со исплата согласно со ставот (2) на овој член или ги чува средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија од втор столб согласно со ставот (4) на овој член.

Глава 9

Пренос на средства и евиденција која ја водат пензиските друштва

Член 36

Пренос на средства од пензиско друштво во друштво за осигурување и/или пензиско друштво

(1) По приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво од членот 32 на овој закон пензиското друштво ги пренесува средствата од индивидуалната сметка на членот на пензискиот фонд на трансакциска сметка на друштвото за осигурување и/или на сметката на пензискиот фонд управуван од пензиското друштво избрано од членот. За извршениот пренос, пензиското друштво не смее да наплати надоместоци од членот или од друштвото за осигурување, или пензиското друштво избрано од членот, освен трансакциски провизии.

(2) Пензиското друштво е должно да го изврши преносот на средства во друштвото за осигурување или пензискиот фонд во рок од еден месец од денот на приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво.

(3) Доколку средствата се пренесени во првата половина на еден календарски месец, друштвото за осигурување и/или пензиското друштво е должно првата исплата на пензијата да ја изврши во текот на втората половина од тој месец. Доколку средствата се пренесени во втората половина на еден календарски месец, првата исплата на пензијата е во првата половина на наредниот месец.

Член 37

Евиденција која ја водат пензиските друштва

(1) Пензиското друштво кое управувало со пензискиот фонд каде што членот имал индивидуална сметка при остварување на пензија од втор столб, е должно да ја води и чува целокупната евиденција со сите податоци во врска со процес за избор на вид на исплата на пензија од втор столб. Евиденција се чува за период од 50 години. Евиденцијата се води за секој член на пензиски фонд и опфаќа: избраниот вид на исплата на пензија од втор столб или нивна комбинација; вкупниот износ на средства на индивидуалната сметка; називот на друштвото/друштвата избрани за исплата на пензија од втор столб; висината на остварената пензија од втор столб; карактеристики на ануитетот како што се гарантираниот период, периодот на одложување, фиксен или варијабилан ануитет, определениот корисник/корисници за гарантиран ануитет; основни карактеристики на привремени програмирани повлекувања во комбинација со доживотен одложен ануитет; износот на пензија која се добива од секој вид на исплата на пензија и нивниот сооднос.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член се чува и во случај на еднократна исплата на средствата од индивидуалната сметка на членот на пензискиот фонд.

Глава 10
Размена на податоци за примена на најнизок износ
на пензија

Член 38

Размена на податоци за член на пензиски фонд кој остварил вид на исплата на пензија од втор столб

(1) Пензиските друштва и друштвата за осигурување се должни да го известуваат Фондот на ПИОМ, еднаш месечно, за секој член на пензискиот фонд кој остварил вид на исплата на пензија од втор столб во тој период. Известувањето содржи податоци за видот на избраната исплата на пензија, називот на друштвото или друштвата избрани за исплата на пензија од втор столб, висината на пензијата од втор столб и други карактеристики поврзани со гарантиран период, одложен ануитет или непосреден ануитет, соодност меѓу привремените програмирани повлекувања и одложениот ануитет, фиксен ануитет со учество во добивката.

(2) Врз основа на податоците од ставот (1) на овој член Фондот на ПИОМ води евиденција за потребата од разлика до најнискиот износ на пензија за секој корисник на пензија поединечно.

(3) МАПАС го пропишува начинот на водење на евиденцијата и видот на податоците кои пензиските друштва и друштвата за осигурување ги доставуваат до Фондот на ПИОМ.

Член 39

Податоци кои пензиското друштво ги доставува до друштвото за осигурување и пензиско друштво

(1) Пензиско друштво доставува копија од решението добиено од Фондот на ПИОМ од членот 28 став (2) од овој закон до друштвото за осигурување или пензиското друштво избрано од корисникот на пензија во рок од пет дена од денот на добивање на податоците.

(2) По добивањето на податоците од ставот (1) на овој член друштвото за осигурување или пензиското друштво е должно секој месец да врши проверка дали збирот на пензијата од вториот столб и пензијата утврдена од првиот столб е помал од најнискиот износ на пензија утврден со прописите од пензиското и инвалидското осигурување.

Глава 11
Примена на правото на најнизок износ на пензија

Член 40

Обврски на друштвата за осигурување и пензиските друштва за примена на правото на најнизок износ на пензија

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва се должни да проверуваат дали корисникот на пензија од втор столб има право на разлика до најнизок износ на пензија согласно со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

(2) Проверката од ставот (1) на овој член се врши месечно преку споредување на збирот на месечниот износ на пензијата која се исплаќа од вториот столб и месечниот износ на пензијата остварена од првиот столб, со најнискиот износ на пензија. Доколку постои разлика до најнизок износ на пензија друштвата за осигурување и пензиските друштва го известуваат Фондот на ПИОМ за месечната висина на пензијата од втор столб и висината на пензијата остварена од прв столб за секој корисник на пензија. Ова известување се врши во рок од три дена од пресметката на пензијата за втор столб.

(3) При вршењето на пресметките се користат податоците за висината на најниските износи на пензија и податоците за усогласување на пензиите, објавени во “Службен весник на Република Македонија“.

(4) МАПАС го пропишува начинот на кој пензиските друштва вршат споредба на месечните износи на програмираните повлекувања и пензијата остварена од прв столб.

(5) АСО го пропишува начинот на кој друштвата за осигурување вршат споредба на месечните износи на пензија со ануитет и пензијата остварена од прв столб.

Член 41

Обврски на Фондот на ПИОМ во врска со разлика до најнизок износ на пензија

(1) Фондот на ПИОМ по добиените податоци од членот 40 став (2) од овој закон и со користење на сопствената евиденција за исплата на пензии од прв столб, врши проверка на пресметаната разлика до најнизок износ на пензија.

(2) Доколку Фондот на ПИОМ утврди неусогласеност во пресметаната разлика до најнизок износ на пензија од страна на друштвата за осигурување и пензиските друштва, овие друштва ги известува месечно за секој корисник за кој е извршена доплата на разлика до најнизок износ на пензија.

(3) Фондот на ПИОМ е должен да врши исплата на разликата до најнискиот износ на пензија.

Глава 12

Правила при исплата на разлика до најнизок износ на пензија

Член 42

Исплата на разлика до најнизок износ на пензија кога пензијата од втор столб се исплаќа како програмирано повлекување

(1) Доколку збирот на пензијата преку програмирани повлекувања и пензијата од првиот столб е помал од најнискиот износ на пензија, пензиското друштво е должно да ја зголеми исплатата преку програмирани повлекувања со доплата така што збирот на пензијата преку програмирани повлекувања и пензијата од прв столб да биде еднаков на висината на најнискиот износ на пензија утврдена со Законот за пензиското и инвалидското осигурување. Исплатата на програмираното повлекување со доплата до висината на најнискиот износ на пензија пензиското друштво ја врши се додека има средства на индивидуалната сметка на корисникот на пензија од втор столб.

(2) Доколку средствата на индивидуалната сметка на корисникот на пензија се потрошат, пензиското друштво понатаму не исплатува пензија преку програмирани повлекувања и во рок од три дена го известува Фондот на ПИОМ. На корисникот на пензија Фондот на ПИОМ е должен да му исплатува пензија од прв столб и разлика до најнизок износ на пензија.

Член 43

Исплата на разлика до најнизок износ на пензија кога пензијата од втор столб се исплаќа како пензиски ануитет

(1) Доколку збирот на пензијата преку пензиски ануитети и пензијата од првиот столб е помал од најнискиот износ на пензија, Фондот на ПИОМ е должен покрај пензијата од прв столб да исплати и разлика до најнизок износ на пензија врз основа на податоци добиени од друштвото за осигурување.

(2) МАПАС го пропишува начинот за проверка и доплата на најнизок износ на пензија од страна на пензиските друштва. АСО по претходна согласност од МАПАС го пропишува начинот за проверка на најнизок износ на пензија од страна на друштвата за осигурување.

Член 44

Исклучок од примената на правото на најнизок износ на пензија кога остварувањето на пензија од втор столб е одложено

Доколку корисник на пензија од прв столб го одложи остварувањето на пензија од втор столб, нема да се исплатува најнизок износ на пензија се додека не започне да се исплатува пензија од втор столб.

Глава 13

Избор на вид на пензија од втор столб од лице кое остварило право на инвалидска или семејна пензија

Член 45

Задржување на средствата од втор столб

(1) При поднесување на барање за инвалидска или семејна пензија до Фондот на ПИОМ, членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија од член на пензиски фонд го доставува називот на пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд во кој е индивидуалната сметка на членот.

(2) Фондот на ПИОМ до пензиското друштво доставува податоци за износот на пензијата која би се исплатила од прв столб, адресата на членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска или лицето кое бара да оствари право на семејна пензија, при што за семејна пензија доставува податоци и за датум на раѓање, пол и период на користење на пензијата за секој корисник. Период на користење на семејна пензија може да биде времен доколку пензијата ја користат деца за време на школување или доживотен за другите членови на семејство.

(3) Пензиското друштво ја пресметува семејната пензија преку програмирани повлекувања од средствата на индивидуалната сметка на членот во вториот столб, според следниве правила:

а) доколку има најмалку еден корисник кој семејната пензија ќе ја користи доживотно се пресметува поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања за најмладиот корисник кој ќе ја користи пензијата доживотно. Доколку вака пресметаната семејна пензија е поголема или еднаква на пензијата определена од Фондот на ПИОМ, тогаш носителот на правото на семејна пензија има право да избере дали:

1) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе ги задржи и ќе се откаже од семејната пензија од прв столб по што пензиското друштво започнува со исплата на програмирани повлекувања или

2) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе се пренесат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на семејна пензија и

б) доколку нема корисници кои семејната пензија ќе ја користат доживотно се пресметува поединечна привремена пензија преку програмирани повлекувања за најмладиот корисник кој ќе ја користи пензијата времено. Доколку вака пресметаната семејна пензија е поголема или еднаква на пензијата определена од Фондот на ПИОМ, тогаш носителот на правото на семејна пензија има право да избере дали:

1) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе ги задржи и ќе се откаже од семејната пензија од прв столб по што пензиското друштво започнува со исплата на програмирани повлекувања или

2) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе се пренесат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на семејна пензија.

(4) Пензиското друштво ја пресметува инвалидската пензија за членот како поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања. Доколку вака пресметаната инвалидска пензија е поголема или еднаква на пензијата определена од Фондот на ПИОМ, тогаш членот во вториот столб има право да избере дали:

а) средствата од индивидуалната сметка ќе ги задржи и ќе се откаже од инвалидската пензија од прв столб по што пензиското друштво започнува со исплата на програмирани повлекувања или

б) средствата од индивидуалната сметка на членот ќе се пренесат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на инвалидска пензија.

(5) Пензиското друштво го известува членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија од член на пензиски фонд за извршените пресметки од ставовите (3) и (4) на овој член.

(6) Доколку од пресметките од ставовите (3) и (4) на овој член се утврди дека пензијата од втор столб е помала од износот на пензијата од прв столб, средствата на членот на пензискиот фонд се пренесуваат во Фондот на ПИОМ по што Фондот на ПИОМ започнува со исплата на инвалидска, односно семејна пензија.

(7) Доколку од пресметките од ставовите (3) и (4) на овој член се утврди дека пензијата од втор столб е поголема од пензијата од прв столб, членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија избира една од можностите од ставовите (3) и (4) на овој член.

(8) Членот на пензиски фонд кој бара да оствари право на инвалидска пензија или лицето кое бара да оствари семејна пензија од член на пензиски фонд изборот го врши во пензиското друштво преку изјава, а пензиското друштво доставува копија од изјавата до Фондот на ПИОМ и до МАПАС.

Член 46

Определување и исплата на пензијата од втор столб

(1) Доколку лицето кое бара да оствари семејна пензија се откажало од пензијата од прв столб и извршило избор да користи пензија од втор столб, пензиското друштво ја пресметува пензијата од втор столб според следниве правила доколку:

а) има најмалку еден корисник кој семејната пензија ќе ја користи доживотно, пензиското друштво пресметува поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања врз основа на податоците за најмладиот доживотен корисник и ја исплатува месечно на носителот на пензија;

б) починат сите доживотни корисници или нема доживотни корисници, пензиското друштво пресметува поединечна привремена пензија преку програмирани повлекувања, врз основа на податоците за најмладиот привремен корисник и пензијата ја исплатува месечно на носителот на пензија и

в) нема доживотни и привремени корисници сите преостанати средства на индивидуалната сметка на членот се наследуваат согласно со закон.

(2) Доколку лицето кое бара да оствари инвалидска пензија се откажало од пензијата од прв столб и извршило избор да користи пензија од втор столб, пензиското друштво ја пресметува инвалидската пензија за членот како поединечна доживотна пензија преку програмирани повлекувања. Доколку корисникот на пензија од втор столб почине, сите преостанати средства на неговата индивидуална сметка се наследуваат согласно со закон.

(3) Пензиското друштво исплатата на пензијата ја врши на трансакциска сметка на корисникот, односно носителот на пензија.

Член 47

Формули за пресметка на инвалидска или семејна пензија од втор столб

Определувањето на програмираните повлекувања од членовите 45 и 46 од овој закон се врши согласно со членот 16 од овој закон.

Глава 14

Исплата на пензии од втор столб

Член 48

Парична единица за исплата на пензиите од втор столб

(1) Сите пензии од втор столб се исплатуваат во денари.

(2) Полисите за ануитети од втор столб може да бидат изразени во евра, но пензиите се исплатуваат во денари, по среден курс на Народната банка на Република Македонија.

(3) Кај фиксните ануитети со учество во добивката, износот на пензијата се изразува во “удели“ или “единици“, но се исплатува во денари, зависно од изборот на паричната единица за конверзија на “уделот/единицата“ направен од страна на корисникот на пензија на денот на купувањето.

Член 49

Датуми и начин на исплата на пензиите од втор столб

(1) Пензиското друштво е должно програмираните повлекувања да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со пренос на средства на трансакциска сметка на корисникот на пензија.

(2) Друштвото за осигурување е должно ануитетите да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со електронски пренос на средствата на трансакциска сметка на корисникот на пензија, на начин и постапка утврдени од АСО.

Член 50

Оданочување на пензиите од втор столб

Пензиите од втор столб кои се исплатуваат преку програмирани повлекувања и преку ануитети подлежат на оданочување со персонален данок на доход согласно со Законот за персонален данок на доход. Пензиското друштво или друштвото за осигурување кое ги исплатува пензиите има обрска да изврши пресметка и уплата на персоналниот данок на доход во име и за сметка на корисникот на пензија.

Член 51

Забрана за оптоварување на пензиите од втор столб

(1) Пензиите од втор столб, преку ануитети или програмирани повлекувања, не може да се даваат под залог, да се откупуваат ниту да бидат предмет на извршување.

(2) Полисите за ануитети од втор столб не може да се откупуваат.

(3) Средствата од втор столб наменети за пензии преку програмирани повлекувања не може да се даваат под залог, да се откупуваат ниту да бидат предмет на извршување.

Дел III
Пензиски надоместоци од доброволно капитално финансирано пензиско осигурување

Глава 15
Исплата на пензиски надоместок

Член 52
Видови исплати на пензиски надоместок

(1) Друштвата за осигурување и пензиските друштва пензискиот надоместок го исплатуваат со користење на еден од следниве видови на исплати, по избор на членот на пензиски фонд:

- а) ануитети;
- б) програмирани повлекувања;
- в) еднократни исплати;
- г) повеќекратни исплати и
- д) комбинација од точките а), б) в) и г) на овој став.

(2) При избор на ануитет членот на пензискиот фонд треба да избере ануитет кој ќе содржи по една карактеристика од секој вид на ануитет наведен во следниве точки:

- а) поединечни и заеднички ануитети;
- б) доживотни и привремени ануитети;
- в) непосредни и одложени ануитети;
- г) со гарантиран период или без гарантиран период и
- д) фиксни ануитети, варијабилни ануитети или фиксни ануитети со учество во добивката.

(3) Корисникот на пензија, во случај на комбиниран пензиски надоместок, одлучува на колку видови пензиски надоместоци ќе се поделат средствата од неговата индивидуална сметка и го определува делот за секој од видовите.

Член 53
Промена на видот на исплата на пензиски надоместок

(1) Полисата за ануитет е нераскинлив договор и не може да се раскине ниту во случај на согласност и од корисникот на пензија и од друштвото за осигурување.

(2) Корисникот на пензија може во секој момент да го замени програмираното повлекување обезбедено од едно пензиско друштво со користење на преостанатите расположливи средства од доброволната индивидуална и/или професионална сметка за купување програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, купување ануитет од друштво за осигурување или со еднократна или повеќекратна исплата од пензиското друштво.

(3) Корисникот на пензија може да ја замени повеќекратната исплата со користење на преостанатите расположливи средства од доброволната индивидуална и/или професионална сметка за купување ануитет од друштво за осигурување, купување на програмирани повлекувања од пензиско друштво, со повеќекратна исплата од друго пензиско друштво или со еднократна исплата.

(4) Средствата кои остануваат на доброволната индивидуална и/или професионална сметка на корисникот на пензија по неговата смрт, се дел од оставинската маса и со тие средства се постапува согласно со Законот за наследување.

(5) МАПАС го пропишува начинот на замена на програмирани повлекувања од едно пензиско друштво со програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, со ануитет или со еднократна или повеќекратна исплата од страна на пензиско друштво.

(6) МАПАС го пропишува начинот на замена на повеќекратна исплата од страна на пензиско друштво со програмирани повлекувања од друго пензиско друштво, со ануитет или со еднократна или повеќекратна исплата од страна на друго пензиско друштво.

Глава 16 **Правила за ануитети**

Член 54

Видови на ануитет

(1) Доколку ануитетот е гарантиран, членот на пензискиот фонд во полисата за ануитет определува корисник кој во случај на негова смрт го користи ануитетот до крајот на гарантираниот период. Гарантираниот период за ануитет е со времетраење од најмногу 240 месеци.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, корисникот на пензија во полисата за ануитет може да определи повеќе корисници и редослед на користење во случај на смрт, кои го користат ануитетот до крајот на гарантираниот период.

(3) Доколку ануитетот е заеднички членот на пензиски фонд во полисата за ануитет определува еден или повеќе корисници кои во случај на негова смрт го користат ануитетот. Секој корисник добива дел од пензискиот надоместок во висина дефинирана од страна на членот на пензискиот фонд во полисата, а збирот на сите делови кои ги добиваат корисниците не може да надмине 100% од висината на пензискиот надоместок.

(4) Доколку ануитетот е гарантиран заеднички, по смртта на членот на пензискиот фонд, определените корисници до крајот на гарантираниот период го примаат пензискиот надоместок во висина од 100% кој се распределува на секој корисник, согласно со висините на деловите на пензиски надоместок дефинирани од страна на членот на пензискиот фонд во полисата. По завршувањето на гарантираниот период, секој корисник го добива делот на пензискиот надоместок дефиниран од страна на членот на пензискиот фонд во полисата.

(5) Доколку ануитетот е гарантиран одложен, гарантираниот период започнува со завршувањето на периодот на одложување.

Член 55

Субјекти преку кои може да се продаваат ануитети

(1) Полисите за ануитети за трет столб ги продаваат друштвата за осигурување. Друштвата за осигурување полисите за ануитети ги продаваат преку застапник во осигурувањето, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво кое е основано и работи согласно со Закон за супервизија на осигурување.

(2) Друштвото за осигурување, застапник во осигурувањето, друштво за застапување во осигурување и осигурително брокерско друштво при продажба на ануитети не смее да нуди попусти, поврати на парични средства или други поволности на член на пензиски фонд.

Член 56

Определување на висина на ануитетите и наплата на трошоци

Друштвата за осигурување го определуваат износот на ануитетите, одлучуваат за таблиците на смртност, за претпоставките за каматна стапка, за трошоците за управување и други претпоставки кои се користат при определување на висината на понудената пензија.

Член 57

Надоместоци при исплата на ануитети

Друштвото за осигурување не смее да наплатува надоместоци при исплатата на ануитети од трет столб, освен трансакциски трошоци.

Член 58

Определување на висината на пензиски надоместок исплатен преку варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката

(1) При определување на висината на пензискиот надоместок исплатена преку варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката, се користат симулации и проекции со дозволени параметри и претпоставки.

(2) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува дозволените параметри кои друштвата за осигурување и други овластени лица можат да ги користат во материјалите за маркетинг, симулациите и проекциите за висината на пензијата која во иднина ќе се исплатува преку варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката.

(3) АСО по претходна согласност на МАПАС ги пропишува претпоставките кои треба да се користат и да се наведат од страна на друштвата за осигурување и други овластени лица, особено претпоставките во врска со приносот на инвестираните средства користени во неколку „сценарија“ и тоа „базично“, „оптимистичко“ и „песимистичко“. Приносот за „базичното сценарио“ се определува врз основа на перформансите на портфолио од средства со сличен состав на портфолиото кое се нуди согласно со полисата за варијабилен ануитет и фиксен ануитет со учество во добивката, остварени најмалку во текот на последните десет години. Во симулациите и проекциите треба да се наведе не само просечниот принос, туку и варијабилноста на приносот и последиците од таквата варијабилност на висината на пензијата.

(4) При пресметка на варијабилниот ануитет и фиксниот ануитет со учество во добивката во пензиските симулации и проекции се вклучуваат надоместоци, провизии и трошоци и се наведуваат во полисата. Висината на пензискиот надоместок која му се нуди на потенцијалниот корисник на пензија се прикажува во нето износ претходно намален за надоместоци, провизии или трошоци.

Член 59

Постапка во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување

(1) Одредбите од Законот за супервизија на осигурувањето кои се однесуваат на стечај и ликвидација на друштво за осигурување соодветно се применуваат и во случај на стечај или ликвидација на друштво за осигурување кое обезбедува пензиски надоместок од трет столб.

(2) Побарувањата на корисниците на пензиски надоместок од трет столб и од нив определени лица имаат право на првенство на намирување во однос на останатите доверители на друштвото за осигурување.

Глава 17

Правила во врска со програмирани повлекувања

Член 60

Видови на програмирани повлекувања

(1) Пензиските друштва ги нудат следниве видови на програмирани повлекувања:

- а) доживотни програмирани повлекувања и
- б) привремени програмирани повлекувања.

(2) Пензиските друштва ги користат формулите од членот 16 од овој закон за почетна пресметка и за годишна пресметка на висината на пензискиот надоместок од програмираното повлекување.

(3) Пензиското друштво исплатува пензиски надоместок преку програмирани повлекувања врз месечна основа, со пренос на средства на трансакциска сметка определена од корисникот на пензиски надоместок.

Член 61

Надоместоци кои се наплатуваат за програмирани повлекувања

(1) Пензиските друштва наплатуваат надоместоци од средствата за програмирани повлекувања од трет столб, согласно со членот 117 став (1) точка б) од Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

(2) Пензиските друштва можат да наплатуваат трансакциски трошоци за исплата на пензиски надоместоци преку програмирани повлекувања.

Член 62

Инвестирање на средствата кои се чуваат за програмирани повлекувања

Пензиските друштва ги инвестираат средствата кои ги управуваат за видовите на програмирани повлекувања од трет столб согласно со Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Глава 18

Заеднички одредби за ануитети и програмирани повлекувања

Член 63

Таблицы на смртност и каматни стапки за пензиски надоместоци

(1) Минималните стандарди и правилата за определување на таблицы на смртност ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва имајќи ги предвид:

- а) специфичноста на популацијата составена од пензионери кои земаат пензија преку ануитет и нивните корисници и
- б) подобрувањето на долговечноста.

(2) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за пресметка на технички резерви, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да ги користи таблиците на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од АСО.

(3) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за таблиците на смртност, а пензиското друштво е должно за пресметување на ануитетниот фактор за пензиски надоместоци од трет столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања да користи таблица на смртност согласно со минималните стандарди пропишани од МАПАС.

(4) Друштвата за осигурување и пензиските друштва водат евиденција и статистички податоци за фактичката смртност на корисниците на пензија и се должни статистичките податоци да ги доставуваат до АСО и МАПАС во период и форма пропишани од АСО и МАПАС.

(5) Минималните стандарди и правилата за определување на каматните стапки ги определуваат АСО и МАПАС под исти услови за друштвата за осигурување и пензиските друштва имајќи ги предвид:

а) каматната стапка која се користи за пресметка на резервите, односно ануитетниот фактор, која не може да биде поголема од преовладувачката пазарна реална стапка на принос на долгорочните должнички хартии од вредност и

б) долгорочните и среднорочните реални стапки на принос се засноваат на преовладувачките номинални пазарни стапки на принос за долгорочните и среднорочните должнички инструменти намалени за процената на стапката на трошоците за живот за истите периоди и на процена на идните преовладувачки пазарни стапки за долгорочните и среднорочните безризични должнички хартии од вредност, застапени во портфолијата на пензиските фондови и осигурителните друштва.

(6) АСО ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а друштвото за осигурување е должно за пресметка на резервите за ануитетите да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од АСО.

(7) МАПАС ги пропишува правилата и минималните стандарди за определување на каматни стапки, а пензиското друштво е должно за пресметка на ануитетниот фактор за пензиски надоместоци од трет столб преку доживотни и привремени програмирани повлекувања да користи каматни стапки согласно со правилата и минималните стандарди пропишани од МАПАС.

Глава 19

Правила кои се однесуваат на еднократните и повеќекратните исплати

Член 64

Друштва кои обезбедуваат еднократни и повеќекратни исплати

Еднократни и повеќекратни исплати на пензиски надоместок можат да вршат само друштва за управување со задолжителни и доброволни пензиски фондови или друштва за управување со доброволни пензиски фондови.

Член 65

Инвестирање на средствата кои се чуваат за еднократна или повеќекратни исплати

Пензиските друштва ги инвестираат средствата кои ги управуваат заради исплата на еднократна или повеќекратни исплати согласно со Законот за доброволно капитално финансирање на пензиското осигурување.

Член 66

Надоместоци кои се наплатуваат од еднократните и повеќекратните исплати

Пензиските друштва наплатуваат надоместоци од средствата за еднократни и повеќекратни исплати согласно со членот 117 став (1) точка б) од Законот за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување.

Глава 20

Стекнување право на пензиски надоместок

Член 67

Постапка за стекнување право на пензиски надоместок

(1) Член на пензиски фонд доставува барање за стекнување право на пензиски надоместок до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој има доброволна индивидуална или професионална сметка, доколку ги исполни условите за исплата на пензиски надоместок согласно со закон. Доколку членот на пензиски фонд има доброволна индивидуална и професионална сметка може да бара спојување на средствата од двете сметки. Доколку сметките се во две пензиски друштва, барањето се доставува во едно од пензиските друштва.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член може да се поднесе најдоцна до навршување на 70 години возраст на членот на пензискиот фонд.

(3) Доколку се исполнети условите за право на пензиски надоместок пензиското друштво издава потврда за висината на средствата на неговата доброволна индивидуална и/или професионална сметка и определува идентификациски број на котација.

(4) Членот на пензиски фонд може да одлучи да побара котација во Центарот за котација за избор на вид на пензиски надоместок, лично или преку пензиско друштво и да побара од пензиското друштво идентификациски број на котација.

(5) Доколку членот одлучи лично да побара котација во Центарот за котација за избор на вид на пензиски надоместок ја користи потврдата од ставот (3) на овој член.

(6) Доколку членот на пензиски фонд одлучи да побара котација преку пензиско друштво, писмено го овластува друштвото за барање на котација во кое ги наведува видовите на пензиски надоместоци и го определува делот од средствата на доброволната индивидуална и/или професионална сметка за секој од видовите.

(7) Во рок од пет дена од денот на приемот на барањето од ставот (6) на овој член, пензиското друштво е должно да поднесе барање за котација во Центарот за котација со идентификациски број на котација и следниве податоци: износот на средства на индивидуалната сметка, полот и датумот на раѓање на членот, видот на пензиски надоместок или нивна комбинација определени од членот на пензискиот фонд.

(8) Доколку членот на пензиски фонд одлучи да не побара котација во Центарот за котација поднесува барање до пензиското друштво за исплата на средствата преку програмирани повлекувања, еднократно или повеќекратно.

Член 68

Доброволна котација за анuitети

(1) Друштвата за осигурување немаат обврска да презентираат понуди за корисник на пензиски надоместок, но доколку котираат во Центарот за котација нивните понуди имаат важност 30 дена од денот на котација.

(2) Друштвата за осигурување може да презентираат понуди на еден или повеќе видови на пензиски надоместок побарани од членот на пензиски фонд, лично на членот или на пензиско друштво овластено од него.

Член 69
Задолжителна котација за програмирани
повлекувања

Пензиските друштва се должни да презентираат понуди во Центарот за котација за доживотни и привремени програмирани повлекувања за корисник на пензиски надоместок и нивните понуди имаат важност 30 дена од денот на котација.

Член 70
Котација за анuitети и програмирани
повлекувања

Друштвата за осигурување и пензиските друштва во рок од пет дена од денот на барањето треба да ги презентираат своите понуди преку Центарот за котација или на пензиското друштво или лично на членот на пензискиот фонд.

Член 71
Договарања на пензиските надоместоци

(1) По завршување на периодот за котација пензиското друштво од Центарот за котација добива збирна табела со сите добиени понуди за членот на пензискиот фонд.

(2) Пензиското друштво е должно да ја презентира збирната табела на членот на пензискиот фонд и му доставува копија од збирната табела, заверена и потпишана од пензиското друштво.

(3) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како програмирани повлекувања или како еднократна или повеќекратна исплата, склучува договор со пензиско друштво чија понуда ја прифатил.

(4) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како анuitет потпишува полиса за анuitет со друштво за осигурување чија понуда ја прифатил.

(5) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како комбинација од програмирани повлекувања и анuitет склучува договор со пензиско друштво и потпишува полиса за анuitет со друштво за осигурување чија понуда ја прифатил.

(6) Друштво за осигурување и пензиско друштво не смее да одбие да склучи договор или полиса за анuitет со член кој ја одбрал неговата понуда.

(7) Членот на пензискиот фонд доставува копии од договорот и/или полисата за анuitет до пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што тој е член.

(8) Доколку членот на пензискиот фонд одбрал да прима пензиски надоместок како еднократна или повеќекратна исплата од пензиското друштво склучува договор со пензиско друштво чија понуда ја прифатил. По извршената исплата пензиското друштво издава потврда дека сите средства од доброволната индивидуална и/или професионална сметка се исплатени. Копија од потврдата пензиското друштво доставува до МАПАС.

Член 72

Право на повторување на процесот на котација

Член на пензиски фонд не е должен да избере понуда добиена преку Центарот за котација и може да бара котација преку Центарот за котација во неограничен број.

Член 73

Задолжително стекнување право на пензиски надоместок

(1) Членот на пензиски фонд задолжително остварува право на пензиски надоместок кога ќе наврши 70 години живот.

(2) Пензиското друштво е должно да се обрати до членот на пензиски фонд кој навршил 70 години живот заради остварување на правото од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку членот на пензиски фонд избере вид на пензиски надоместок се применува постапката од членот 71 од овој закон.

(4) Доколку членот на пензискиот фонд не изврши избор на вид на пензиски надоместок се смета дека избрал еднократна исплата од пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што членот има доброволна индивидуална и/или професионална сметка и исплатата се врши на негова трансакциска сметка.

(5) Доколку членот на пензискиот фонд не го извести пензиско друштво за трансакциската сметка на која треба еднократно да се пренесат неговите средства, пензиското друштво ги чува средствата на доброволната индивидуална и/или професионална сметка на членот.

Член 74

Пренос на средствата

(1) По приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво од членот 71 од овој закон, пензиското друштво ги пренесува средствата од доброволна индивидуална и/или професионална сметка на членот на пензискиот фонд на трансакциска сметка на друштвото за осигурување и/или на сметката на пензискиот фонд управуван од пензиското друштво избрано од членот. За извршениот пренос, пензиското друштво не смее да наплати надоместоци од членот или од друштвото за осигурување, или пензиското друштво избрано од членот, освен трансакциски провизии.

(2) Пензиското друштво е должно да изврши пренос на средствата во друштвото за осигурување или пензискиот фонд во рок од еден месец од денот на приемот на полисата за ануитет и/или договорот со пензиско друштво.

(3) Доколку средствата се пренесени во првата половина на еден календарски месец, друштвото за осигурување е должно да изврши прва исплата на ануитет, а пензиското друштво е должно да изврши прва исплата на програмирани повлекувања, во текот на втората половина од тој месец. Доколку средствата се пренесени во втората половина на еден календарски месец, друштвата се должни првата исплата од ануитетот, односно програмирани повлекувања да ја извршат во првата половина на наредниот месец.

Член 75

Промена на висината на пензиски надоместок заради промена на износот на доброволна индивидуална и/или професионална сметка

Доколку износот на средства на доброволна индивидуалната и/или професионалната сметка кои пензиското друштво ги пренело на друштво за осигурување се разликува од износот врз основа на кој биле дадени понуди, друштвото за осигурување избрано од

членот на пензискиот фонд е должно пропорционално да го прилагодува ануитетот кој ќе се исплатува. Доколку добиениот износ е повисок од износот користен во котациите, ануитетот пропорционално се зголемува, а доколку добиениот износ е помал од износот користен во котациите, ануитетот пропорционално се намалува.

Член 76

Евиденција која ја водат пензиските друштва за остварување на пензиски надоместок

(1) Пензиското друштво кое управувало со пензискиот фонд каде што членот имал доброволна индивидуална и/или професионална сметка при остварување на пензиски надоместок е должно да ја води и чува целокупната евиденција со сите податоци во врска со процесот за избор на пензиски надоместок. Евиденцијата се води за секој член на пензиски фонд и ги опфаќа: избраниот вид на пензиски надоместок или нивна комбинација; вкупниот износ на средства на доброволната индивидуална и/или професионалната сметка; називот на друштвото или друштвата избрани за исплата на пензиски надоместок; висината на остварениот пензиски надоместок; карактеристики на ануитетот како што се гарантираниот период, периодот на одложување, фиксен или варијабилен ануитет, определениот корисник или корисници за гарантиран ануитет и други видови на ануитети; основни карактеристики на привремени програмирани повлекувања во комбинација со одложен ануитет; износот на пензија која се добива од секој вид на исплата на пензија и нивниот сооднос.

(2) Евиденција од ставот (1) на овој член се чува и во случај на еднократна или повеќекратна исплата на средствата од доброволната индивидуална и/или професионалната сметка на членот на пензискиот фонд.

Глава 21

Исплата на пензиски надоместоци

Член 77

Парична единица за исплата на пензиските надоместоци

(1) Сите пензиски надоместоци се исплатуваат во денари.

(2) Полисите за ануитети од трет столб може да бидат изразени во евра, но пензиските надоместоци се исплатуваат во денари, по среден курс на Народната банка на Република Македонија.

(3) Кај варијабилните ануитети износот на пензијата се изразува во “удели“ или “единици“, но се исплатува во денари, зависно од изборот на паричната единица за конверзија на “уделот/единицата“ направен од страна на корисникот на пензија на денот на купувањето.

Член 78

Датуми и начин на исплата на пензиски надоместоци

(1) Пензиското друштво е должно програмираните повлекувања да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со пренос на средства на трансакциска сметка на корисникот на пензија.

(2) Друштвото за осигурување е должно ануитетите да ги исплатува месечно, не подоцна од 25 во месецот за претходниот месец, со електронски пренос на средствата на трансакциска сметка на корисникот на пензија, на начин и во постапка утврдени од АСО.

(3) Еднократните или повеќекратните исплати може да се вршат кој било ден во месецот на трансакциска сметка на корисникот на пензија.

Член 79

Оданочување на пензиските надоместоци

Пензиските надоместоци кои се исплатуваат преку програмирани повлекувања и преку ануитети подлежат на оданочување со персонален данок на доход согласно со Законот за персонален данок на доход. Пензиското друштво или друштвото за осигурување кое ги исплатува пензиските надоместоци има обрска да изврши пресметка и уплата на персоналниот данок на доход во име и за сметка на корисникот на пензија.

Дел IV

Глава 22

Казнени и прекршочни одредби

Член 80

Кривично дело

Одговорно лице во пензиско друштво, друштво за осигурување или Фондот на ПИОМ кое преку лажно прикажување или прикривање на фактите, со доведување во заблуда или на друг незаконски начин, влијае на одлука за пензионирање или избор на вид на исплата на пензија или пензиски надоместок и со тие активности предизвика финансиска штета на членот на пензиски фонд, ќе се казни со затвор од една до три години.

Член 81

Порамнување и Комисија за одлучување по прекршок

(1) За прекршоците утврдени во членовите 82, 83, 84 и 88 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Комисијата за одлучување по прекршок на АСО.

(2) За прекршоците утврдени во членовите 85, 86 и 87 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува Комисијата за одлучување по прекршок на МАПАС.

(3) Одредбите од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување кои се однесуваат на порамнување и на Комисијата за одлучување по прекршок ќе се применуваат во постапките во врска со прекршоците пропишани со овој закон.

(4) Одредбите од Законот за супервизија на осигурување кои се однесуваат на посредување и на Комисијата за одлучување по прекршок на АСО ќе се применуваат во постапките во врска со прекршоците пропишани со овој закон.

Член 82

(1) Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за осигурување, доколку:

-
- 1) при определување на износ на одложен ануитет постапи спротивно на членот 9 став (2) од овој закон;
 - 2) не го усогласи износот на ануитетот кој ќе се исплатува согласно со членот 12 став (1) од овој закон;
 - 3) не доставува статистички податоци до АСО во период и форма пропишани од АСО согласно со членот 22 став (4) од овој закон и
 - 4) не доставува статистички податоци до АСО во период и форма пропишани од АСО согласно со членот 63 став (4) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за друштвото за осигурување ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштвото за осигурување.

Член 83

(1) Глоба во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за осигурување, доколку:

- 1) раскине полиса за ануитет спротивно на членот 4 став (1) од овој закон;
- 2) врши усогласување на фиксен ануитет усогласен со трошоци за живот спротивно на членот 6 став (1) од овој закон;
- 3) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 7 став (2) од овој закон;
- 4) наплатува надоместоци спротивно на членот 10 од овој закон;
- 5) пресметува висина на пензијата за втор столб преку фиксен ануитет со учество во добивката спротивно на членот 11 ставови (1) и (4) од овој закон;
- 6) не презентира понуда во рокот определен во членот 30 став (1) од овој закон;
- 7) не направи прва исплата на ануитет во рокот определен во членот 36 став (3) од овој закон;
- 8) не го извести Фондот на ПИОМ согласно со членот 38 став (1) од овој закон;
- 9) не ја провери висината на пензијата од втор столб согласно со членот 39 став (2) од овој закон;
- 10) не врши проверки согласно со членот 40 став (1) од овој закон;
- 11) врши исплата на ануитети спротивно на членот 49 став (2) од овој закон;
- 12) не изврши намалување на данок при исплата на пензиите од втор столб и пензиските надоместоци од трет столб согласно со членовите 50 и 79 од овој закон;
- 13) раскине полиса за ануитет спротивно на членот 53 став (1) од овој закон;
- 14) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 55 став (2) од овој закон;
- 15) наплатува надоместоци спротивно на членот 57 од овој закон;
- 16) не изврши прва исплата на ануитет во рокот определен во членот 74 став (3) од овој закон;
- 17) не го усогласи пропорционално износот на ануитет на начин определен со членот 75 од овој закон и
- 18) врши исплата на ануитети спротивно на членот 78 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за друштвото за осигурување ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштвото за осигурување.

Член 84

(1) Глоба во износ од 40.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за осигурување, доколку:

- 1) исплатува вид на пензија од втор столб или пензиски надоместок од трет столб спротивно на членовите 3 и 52 од овој закон;

-
- 2) не користи таблици на смртност согласно со членот 22 став (2) од овој закон;
 - 3) не користи каматни стапки согласно со членот 22 став (6) од овој закон;
 - 4) не користи таблици на смртност согласно со членот 63 став (2) од овој закон и
 - 5) не ги користи каматните стапки од членот 63 став (6) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за друштвото за осигурување ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштвото за осигурување.

Член 85

(1) Глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на пензиско друштво, доколку:

1) не доставува статистички податоци до МАПАС во период и форма пропишани од МАПАС согласно со членот 22 став (4) од овој закон;

2) не води и не чува евиденција на начин утврден во членот 37 став (1) од овој закон;

3) не доставува статистички податоци до МАПАС во период и форма пропишани од МАПАС согласно со членот 63 став (4) од овој закон и

4) не води и не чува евиденција на начин утврден во членот 76 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за пензиското друштво ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во пензиското друштво.

Член 86

(1) Глоба во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на пензиско друштво, доколку:

1) не определи лице кое има дозвола за работа како овластен актуар согласно со членот 15 став (2) од овој закон;

2) при прва пресметка за програмирани повлекувања користи параметри и формула спротивни на членот 16 ставови (2) и (4) од овој закон;

3) при повторна пресметка за програмирани повлекувања користи параметри и формула спротивни на членот 16 ставови (3) и (4) од овој закон;

4) наплатува надоместоци спротивно на членот 17 став (1) од овој закон;

5) не врши проверка на збирот на пензијата согласно со членот 20 став (5) од овој закон;

6) не поднесе барање за котација согласно со членот 29 став (3) од овој закон;

7) не презентира понуда во рокот определен во членот 30 став (1) од овој закон;

8) не достави збирна табела согласно со членот 32 став (1) од овој закон;

9) наплати надоместоци за пренос на средствата спротивно на членот 36 став (1) од овој закон;

10) не ги пренесе средствата во рокот определен во членот 36 став (2) од овој закон;

11) не го извести Фондот на ПИОМ согласно со членот 38 став (1) од овој закон;

12) не ја провери висината на пензијата од втор столб согласно со членот 39 став (2) од овој закон;

13) не врши проверки согласно со членот 40 став (1) од овој закон;

14) не ја зголеми исплатата на програмирани повлекувања согласно со членот 42 став (1) од овој закон;

15) врши исплата на програмирани повлекувања спротивно на членот 49 став (1) од овој закон;

16) не изврши намалување на данок при исплата на пензиите од втор столб и пензиските надоместоци од трет столб согласно со членовите 50 и 79 од овој закон;

17) не поднесе барање за котација согласно со членот 67 став (7) од овој закон;

18) не презентира понуда согласно со членот 69 од овој закон;

19) не презентира збирна табела согласно со членот 71 став (2) од овој закон;

20) изврши пренос на средства од индивидуална доброволна или професионална сметка во субјект кој не е друштво за осигурување или пензиско друштво спротивно на членот 74 став (1) од овој закон;

21) не изврши пренос на средствата во рокот определен во членот 74 став (2) од овој закон;

22) не изврши прва исплата на програмирани повлекувања во рокот определен во членот 74 став (3) од овој закон и

23) врши исплата на програмирани повлекувања спротивно на членот 78 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за пензиското друштво ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во пензиското друштво.

Член 87

(1) Глоба во износ од 40.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на пензиско друштво доколку:

1) исплатува вид на пензија од втор столб или пензиски надоместок од трет столб спротивно на членовите 3 и 52 од овој закон;

2) не користи таблици на смртност согласно со членот 22 став (3) од овој закон;

3) не користи каматни стапки согласно со членот 22 став (7) од овој закон;

4) не користи таблици на смртност согласно со членот 63 став (3) од овој закон и

5) не ги користи каматните стапки од членот 63 став (7) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за пензиското друштво ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во пензиското друштво..

Член 88

(1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на друштво за застапување во осигурување или на осигурително брокерско друштво, доколку:

1) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 7 став (2) од овој закон;

2) наплати провизија од друштво за осигурување спротивно на членот 8 став (2) од овој закон и

3) нуди попуст, поврати на парични средства или други поволности спротивно на членот 55 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за друштво за застапување во осигурување или на осигурително брокерско друштво ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во друштво за застапување во осигурување или на осигурително брокерско друштво.

Член 89

(1) Глоба во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на Фондот на ПИОМ, доколку:

1) не достави копија од решението, односно одлуката до пензиското друштво согласно со членот 28 ставови (2) и (3) од овој закон;

2) не врши проверка на пресметаната разлика до најнизок износ на пензија согласно со членот 41 став (1) од овој закон;

3) не врши исплата на разликата до најнискиот износ на пензија согласно со членот 41 став (3) од овој закон;

4) не исплати разлика на пензијата согласно со членот 42 став (2) од овој закон и

5) не исплати најнизок износ на пензија согласно со членот 43 став (1) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за Фондот на ПИОМ ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во Фондот на ПИОМ.

(3) Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластено службено лице во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, ако во рок од три дена од денот на приемот на барањето не постапи согласно со членот 34 став (4) од овој закон.”

(4) За прекршоците предвидени во став (1), (2) и (3) на овој член надлежен орган за водење на прекршочна постапка и изрекување на прекршочна санкција е надлежниот суд.

Член 89-а

Одмерувањето на висината на глобата за правните лица се врши согласно Законот за прекршоците.

Дел V

Глава 22

Преодни и завршни одредби

Член 90

Пензиско друштво основано пред влегувањето во сила на овој закон, во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон, треба да определи лице за пресметка и исплата на пензии и пензиски надоместоци преку програмирани повлекувања, пред започнување со исплата на програмирани повлекувања за корисници на пензија или пензиски надоместок.

Член 91

(1) Центарот за котација ќе се основа во рок од три месеци од денот на издавањето на првата дозвола за вршење на работи на осигурување во класата на ануитети и исплатува ануитети за корисници на пензија.

(2) До основање на Центарот за котација собирањето и презентирањето на понудите за пензиите од втор столб ќе се извршува од пензиското друштво кое управува со пензискиот фонд каде што членот има индивидуална сметка. Пензиското друштво е должно да воспостави електронски начин за комуникација со сите пензиски друштва со цел да собира понуди и да врши работи согласно со одредбите од овој закон.

Член 92

Подзаконските акти чие донесување е предвидено со овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 93

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 март 2014 година.

Член 94

(член 10 од “Службен весник на Република Македонија” бр. 147/15)

Се овластува Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за исплата на пензии и пензиски надоместоци од капитално финансирано пензиско осигурување.

Член 95

(член 11 од “Службен весник на Република Македонија” бр. 147/15)

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 96

(Член 4 од службен весник на РМ.бр.30/2016)

Започнатите постапки до денот на започнување на примената на овој закон ќе завршат согласно со законот по кој биле започнати.

Член 97

(Член 5 од службен весник на РМ.бр.30/2016)

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува со започнувањето на примената на Законот за општата управна постапка согласно со членот 141 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 124/15).